

PROF. DR. CSÓKA ILDIKÓ

Stratégiai főigazgató, a Gyógyszertechnológiai és Gyógyszerfelügyeleti Intézet igazgató – Szegedi Tudományegyetem

A „minőségügy”, mint kifejezés kicsit zavar, mert azt sugallja, hogy ez csak „egyesek” dolga és nem mindenkié, miközben már régóta tudjuk, hogy ez nem így van. A minőség maga a célnak megfelelő működés egyetlen értelmezhető módja, amelybe mindenki a maga területén „bedolgozik” és folyamatosan tesz is érte a „think global & act local” alapelv szerint.

- *Kedves Ildikó! A sorozat korábbi hagyományaihoz híven elsőként egy rövid szakmai önéletrajzt szeretnék kérni.*

- Szegedi születésű Békés-megyei származású gyógyszerész családi háttérű gyógyszerész vagyok, 1990-ben végeztem az akkor Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem néven jegyzett jelenlegi Szegedi Tudományegyetemen. Végzés után meghívást kaptam az Egyetem Gyógyszerésztudományi Karának Gyógyszertechnológiai Intézetébe és egyetemi gyakornokként szereztem meg az egyetemi doktori (dr. univ.) címet 1991-ben, majd tanársegédként Ph.D. fokozatot szereztem 1998-ban.

Adjunktusi tevékenységemhez kapcsolódó oktató-kutató munka eredményeként 2007-ben szereztem meg a dr. habil. címet és docensként folytattam tovább felsőoktatási tevékenységemet egészen 2019-ig az egyetemi tanári kinevezésemig, mely munkakörben jelenleg is dolgozom.

Kutatómunkám gerincét új gyógyszerhordozó rendszerek fejlesztése, gyógyszerforma tervezés (a hatóanyag eljuttatása az emberi szervezetbe különböző beviteli kapukon) és különböző gyártástechnológiai fejlesztések képezik mind a mai napig; az alap-, és alkalmazott kutatási feladatok mellett számos ipari megbízásnak eleget tevő fejlesztést is végezve-, ill. az idő előre haladtával kutatócsoportok indítása, irányítása is a mindennapok részévé vált. Új kutatási területet indítottam „regulatory science” néven, amelynek lényege annak bizonyítása, hogy a Juran féle minőségtervezési („Quality by Design”) alapelveket bevezetve a korai fázisú K+F tevékenységekbe-, hatékonyabbá tehető a gyógyszerfejlesztés-, és válhat a különböző érdekeltek (ipar, hatóság, beteg) látens igényeinek teljesítésére alkalmassá.

Mindig fontosnak tartottam a gyakorlattal való élő kapcsolatot; négy szakvizsgával (gyógyszertechnológia-, 1993; minőségbiztosítás-, 2011; gyógyszerellátási gyógyszerészet-, 2013, gyógyszerügyi szervezés és igazgatás szakgyógyszerész, 2013) rendelkezem és szakmai-, közéleti tevékenységem részeként folyamatos interakcióban vagyok mindazon szakterületekkel, amelyek kapcsán oktató-kutató munkát végzek.

Az újdonság keresése és annak rendszerbe foglalt bevezetése és alkalmazása a mindennapi gyakorlatban – pályám elejétől fogva az életem része nem csak a kutatómunkában; hanem az oktatásban is; egészségügyi menedzser szakoklevelet szerezve 1996-ban, elsőként vezettem be a gyógyszerészi graduális képzésbe pl. a kommunikáció (1997) és a minőségbiztosítás oktatását (2000); és számos további új tárgyat és új szakokat indítottam az elmúlt 35 évben.

2008-ban lettem vezetője annak a friss intézetnek (Gyógyszerfelügyeleti Intézet), amelyet Prof. Dr. Paál Tamás alapított és vezetett nyugdíjazásáig; és tanultam meg a gyógyszerértékelő munkát a közösen eltöltött 15 év alatt. 2016-ban tértem vissza vezetőként az „anyaintézetembe” és azóta a két intézet Gyógyszertechnológiai és Gyógyszerfelügyeleti Intézet néven egységet képez.

A graduális gyógyszerész-, posztgraduális szakgyógyszerész-, gyógyszerértékelő asszisztens-, szakasszisztens képzések mellett folyamatosan szervezünk továbbképző tanfolyamokat minőségbiztosítási témakörökben; a Gyógyszertudományok Doktori Iskola, Gyógyszertechnológia & Regulációs Tudomány Program vezetője vagyok; átlagosan 20 magyar és nemzetközi PhD hallgató végez nálunk kutatómunkát.

Közéleti tevékenységeim között az MTA Szegedi Akadémiai Bizottsága Gyógyszerészeti Szakbizottság elnöke, az Egészségügyi Szakmai Kollégium Gyógyszerellátási gyógyszerészet tagozat tagja, a NEAK főigazgatója által működtetett Egészségügyi Technológia Értékelő Bizottság tagja, ill. a Szegedi Gyógyszerészképzés Fejlesztéséért Alapítvány Kuratóriumának elnöke – feladatokat emelném ki.

Kari minőségbiztosítási felelősként 2005-ben kapcsolódtam be az egyetemi minőségirányítási rendszer fejlesztésének feladataiba; 2012-től a Minőségfejlesztési Iroda-, majd Minőségfejlesztési és Stratégiai Igazgatóság-, ill. jelenleg 2017-től a Stratégiai és Fejlesztési Főigazgatóság vezetőjeként is dolgozom.

- *A sorozatban való szerepeltetésedre már eddig is számtalan alkalom kínálkozott. Az ISOFÓRUM mostani elismerése "A MINŐSÉGÉRT" Egyéni Vándordíj azonban „kötelezővé teszi bemutatásodat”. Mit jelent számodra az elismerés?*

- Számomra mindenképpen jelentős és nagy öröm, hiszen nem is tudatosult bennem az, hogy ami az életem része és természetes dolog, az mások számára is értékelhető és jó példa lehet.

- *Mi a véleményed az ISOFÓRUM munkájáról?*

- Nagyra értékelem azt az elkötelezettséget és kitartást, amelyet a Társaság folytat a magyar és a nemzetközi közéletben; ahogy „brand”-é vált a név és ahogy évről évre lehetőséget biztosít a minőségért elkötelezett egyének és vállalatok számára a kapcsolatépítésre és fenntartásra; valamint a naprakész információk megszerzésére. Közösséggé kovácsolódott és kritikus tömeggé érlelődött az elmúlt évtizedekben egy olyan ágazatokon átívelő csapat, akik mára meghatározó szereplői a magyar gazdaságnak és kiváló „ISOFORUM Nagykövetek”.

Itt azonban nem állhatunk meg, hiszen régóta tudom én is vezetőként, hogy azok az ügyek sikeresek, ahol van egy „jó embered”, aki a hátán viszi tűzön-vízen keresztül azt, amiben hisz. Rózsa András neve védjegyé vált mára, számomra hozzá kapcsolódik ez a márkanév, hiszen kb. az elmúlt 20 évet ismerem.

- *A családi eredetű gyógyszerészi pályaválasztás (köztudottan olyan területről van szó, ahol a minőségnek kiemelten fontos szerep jut) mennyire növelte minőség iránti elkötelezettségedet?*

- Édesapám (aki szintén gyógyszerész) mottója (József Attila verse) amit kisgyerekkorom óta hallok: „dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes”; igaza van; neki is és a költőnek is! Patikában nőtem fel és ez kihatott minden tevékenységünkre a családban: a precizitás-, a mindenre és mindenre kiterjedő figyelem és bevonás-, összefogás-, alapértékek nálam is, mérnök testvéremnél is. Számomra nem is érdemes olyat csinálni, amiben nem tudok a legjobb lenni és mindent

tőlem telhetőt meg kell tennem, hogy a lehető legjobbat tudjam kihozni az adott helyzetből. Harcos típus vagyok. Időnként kritikaként kapom az észrevételt, hogy „örökké elégedetlen vagyok”, de ez valójában nem elégedetlenség, hanem az a hit, hogy mindent lehet jobban csinálni és megkeresem, hogy mit tanultam az adott helyzetből, amit legközelebb másképp fogok csinálni. A gyógyszerészi pálya egy olyan összetett hivatás, amiben miközben a betegre koncentrálnunk, pontosan kell tudni a terápia kémiai és biológiai hátterét-, az emberi szervezet funkcionális működését és annak Isten teremtettségszerű csodálatos összhangját-, amibe nagyon óvatosan és ésszel szabad csak belenyúlni-, minden tényezőt gondosan figyelembe véve, holisztikus szemléletben. Ez ad egy olyan szemléletet, hogy mindent a maga ökoszisztémájában kell értelmezni-, a kölcsönhatások-, szinergiák -, a mellékhatások-, és a folyamatosan változó környezethez való alkalmazkodás keretrendszerében, folyamatos kockázatbecsléssel és értékeléssel-, majd felelősségteljes döntéshozatallal, amely hosszútávon hatással lesz az emberi szervezet működésére. Nos ez a gyógyszerészi szemlélet valóban megadja az alapokat arra, hogy milyen tudatosan és ugyanakkor mennyire körültekintően kell egy szervezetet is irányítani.

- *Mi jelenti számodra a jó minőséget? Mi minőségfelfogásod lényege?*

- A jó minőség számomra egyéni és szervezeti szinten egyaránt egy helyes önértékelésen alapuló céltudatosság és az annak elérése érdekében tett összehangolt működés összessége; a koherencia, az egyensúly, a harmónia megléte, maga a kultúra. Vallom Arisztotelész elvét, miszerint: *„A kiválóság nem egy tett, hanem szokás.”* Az élet megélésének alapelve, hiszen ha nem tudod, ki vagy mit szeretnél elérni és mi végett vagy e világon-, akkor mégis mihez képest vagy ki... és mi a siker és mi számít kudarcnak, ha nem méred... Mindemellett: *„Legyen bár prófétáló tehetségem, ismerjem az összes titkokat és minden tudományt, legyen akkora hitem, hogy hegyeket mozgassak, ha szeretet nincs bennem, mit sem érek.”* (1. Kor. 13:2), és ebben minden benne van, amit az emberi minőségről gondolok. Az emberi minőség pedig maga után vonja a tettek minőségét, azaz nem jó kőművesek-, jó orvosok-, jó minőségügyesek vannak, hanem jó emberek vannak-, akik talentumaiknak megfelelően végzik jól küldetésük szerinti feladataikat

- *Hogyan látod ma a „minőségügy munkásainak” presztizsét? Érdekelne a felső szintű oktatás minőségéről vallott véleményed is.*

- A „minőségügy”, mint kifejezés kicsit zavar, mert azt sugallja, hogy ez csak „egyesekek” dolga és nem mindenkié, miközben már régóta tudjuk, hogy ez nem így van. A minőség maga a célnak megfelelő működés egyetlen értelmezhető módja, amelybe mindenki a maga területén „bedolgozik” és folyamatosan tesz is érte a „think global & act local” alapelv szerint. Azt szeretném, ha mindenki a maga szintjén a szervezetben „minőségügyi munkás” lenne, hiszen ha arra törekszik, hogy minél jobban-, a tőle telhető legjobban végezze el a rábízott feladatot – akkor Ő már az.

A felsőoktatás minősége a folyamatos tanulás-, tervezés-, fejlesztés-, értékelés-, újratervezés ciklikussága, annak mindegyik missziójában: az oktatásban-, kutatásban-, a harmadik misszióban és a gyógyításban (a mi esetünkben a Szegedi Tudományegyetemen). A folyamatos fejlesztés a mindennapok része-, nagy baj van, ha valaki kétszer elmond egy előadást egymást követő tanévben; mert lehetetlen, olyan gyorsan frissül minden tudományterületen a tananyag. A tudás termelése-, disszeminációja és értékesítése a modern harmadik/negyedik generációs egyetemek feladata, amelyet már nyílt rendszerként, „világítótoronyként” kell megvalósítani. Ezért a felsőoktatás minőségügyi keretrendszere nagyon komplex dinamikus modell alapján a stratégiai tervezés részeként és ökoszisztémában értelmezendő.

- *Szereped meghatározó az SZTE minőségirányítási rendszerében. Hogyan látod a 20 éve tanúsított MIR rendszer jelenlegi állapotát?*

- Ahogy a szervezet is hihetetlen fejlődésen, változáson ment keresztül és nagysága egy kisváros populációját jelenti, rendkívül szerteágazó feladatokkal és szerepvállalásokkal regionális-, országos és nemzetközi szinten egyaránt; úgy a MIR keretrendszer kiterjedtségében-, fókuszában, módszertanában, eszközrendszerében is rengeteget változott. Hihetetlen sikerként élem meg kollegáimmal együtt, hogy az integrált egyetem életének kezdeti szakaszába már sikerült bevezetni a szemlélet fontosságát és létrehozni a Minőségfejlesztési Irodát-, amely később Igazgatósággá nőtt-, és mára a Stratégiai és Fejlesztési Főigazgatóság vezetőjeként a Rector és a Kancellár közvetlen munkatársaként a minőségért elkötelezett lelkes csapattal dolgozhatok. Fábián Zoltán az SZTE MIR vezetője minőségügyi területért felelős igazgatóhelyettesként irányítja a kutatásra-, oktatásra-, gyógyításra és működtetésre kiterjesztett rendszer működését és folyamatos fejlesztését.
- *Beosztásaid, naprakészséged megkövetelik a folyamatos tanulást. Miként tudsz új ismeretekhez jutni? Híve vagy élethosszig tanulásnak?*
- Igen, híve vagyok élethosszig tanulásnak, ahogy a jó pap is... ☺. Nagyon kíváncsi természet vagyok alából, ill. ha valamit nem pontosan tudok-, azonnal utánanézek és mivel nagyon széles spektrumban kell gyorsan tudást felszednem a feladataim miatt-, ezért egész jó módszertanom van már rá... ☺.
- *Az SZTE Stratégiai főigazgatójaként, a Gyógyszertechnológiai és Gyógyszerfelügyeleti Intézet igazgatójaként ember feletti munkát végzel. Jut-e időd kikapcsolódásra, regenerálódásra?*
- Egy barátom úgy jellemezte az életem és munkásságomat, hogy „jó neked, mert azt csináltad egész életedben és azt csinálod most is, amihez kedved van és amit szeretsz”; folyamatosan lendületben vagyok és gyorsan „állományba” helyezem magam, ami számomra nem teher-, hanem lételem.
Ha nincs dolgom,- valahogy gyorsan csinálom magamnak... ☺
Nagy „olasz” típusú család vesz körül, velük regenerálódok: a szüleim és testvérem a családjával-, a saját családom-, a gyermekeim a gyönyörű közel 2 éves lány unokámmal; a legszorosabb baráti körrel együtt.
- *Kitüntetésedhez ismételten gratulálok. További munkasikereket és kiváló egészséget kívánok!*

Sződi Sándor